

Article Arrival Date

25.02.2022

Article Type

Compilation article

Article Published Date

25.03.2022

Doi Number: 10.46291/newera.154

KANADA EĞİTİM POLİTİKASI VE ANALİZİ

CANADA EDUCATIONAL POLICY AND ANALYSIS

Hacı Mehmet PEKTAŞ

İnönü Üniversitesi/Eğitim Fakültesi/Eğitim Bilimleri Bölümü
hmpektas1305@gmail.com, Malatya/Turkey,
ORCID ID: 0000-0001-6006-7336

Ramazan TETİK

Akçadağ Halk Eğitimi Merkezi ve ASO Müdürlüğü
ramzant.tetikmail.com, Malatya/Turkey,
ORCID ID: 0000-0003-1322-0312

Oğuz YILDIZ

Akçadağ Halk Eğitimi Merkezi ve ASO Müdürlüğü
oguz44yildiz44@gmail.com, Malatya/Turkey,
ORCID ID: 0000-0002-7105-9363

ÖZET

Kanada, demokratik anayasal monarşi ile yönetilmektedir. Devletin başında bir hükümdar hükümetin başında seçilmiş bir başbakan yer alır. Parleментар hükümetlerden oluşan federal bir sistem vardır. Hükümetin görevleri federal, eyalet ve bölge hükümetleri arasında paylaşılmaktadır. Başkenti Ottawa olan Kanada, 10 eyalet ve 3 bölgeden oluşmaktadır (Wikipedia, 2020).

Kanada'nın nüfusunun 1 Ocak 2018 tarihi itibarı ile 36.885.000 olduğu tahmin edilmektedir. Ülkede resmi dil olarak İngilizce ve Fransızca dilleri kullanılmaktadır. Toplam nüfusunun yaklaşık %60'ı İngilizce, %25'i Fransızca konuşur. Ülkenin para birimi Kanada Dolarıdır. Nüfusun %75'i şehirlerde kalan %25'i ise kırsal kesimde yaşar (Wikipedia, 2020).

Bu araştırma kuramsal bir çalışma olup, Kanada eğitim politikasını analizi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kanada, Eğitim , Politika

ABSTRACT

Canada is governed by a democratic constitutional monarchy. At the head of the state is a monarch, with an elected prime minister at the head of the government. There is a federal system of parliamentary governments. The duties of government are shared between federal, state and territory governments. Canada, whose capital is Ottawa, consists of 10 provinces and 3 territories (Wikipedia, 2020).

Canada's population is estimated to be 36,885,000 as of January 1, 2018. English and French are used as official languages in the country. About 60% of the total population speaks English and 25% speaks French. The currency of the country is Canadian Dollar. 75% of the population lives in cities and 25% lives in rural areas (Wikipedia, 2020). This research is a theoretical study and aims to analyze Canadian education policy.

Keywords: Canada, Education, Policy

KANADA EĞİTİM POLİTİKASI

2.1. Eğitim Politikası Belirleme Süreci

Kanada'nın uluslararası sınavlarda gösterdiği performansın nedenlerinin açıklanması, ülkenin eğitimden sorumlu tek bir federal eğitim biriminin olmayışından ötürü oldukça güçtür. Eğitim politikasını belirlemek başta olmak üzere; müfredatla ilişkin karar alma, okul için eylem stratejileri geliştirme ve eğitim kurumlarının finansmanı gibi temel kararlar eyalet seviyesinde alınmakta olup, federal hükümetin rolü oldukça sınırlıdır (Bakioğlu, 2013)

Kanada federatif bir yapıya sahip olduğundan genel bir milli eğitim politikası da yoktur. Hükümetin eğitim sisteminin amaçları ve politikası üzerinde sınırlı bir yetkisi vardır. Eyaletler, eğitim örgütlerinde kendi eğitim politikalarına göre saptanmış hedefler ile eğitim faaliyetlerini sürdürürler (Balci, 20018)

Kanada eğitim politikasının, ulaşmayı hedeflediği dört temel amaç vardır. Bunlar (Unesco, 2003):

1. Zihnin Geliştirilmesi;
2. Mesleki Hazırlık;
3. Ahlaki ve Sivil Gelişim;
4. Bireysel Gelişim.

Kanada eğitiminin baskın odak noktası ilerici veya çocuk merkezli eğitim olmakla birlikte, temel konuların ve becerilerin yeterli ve güçlü bir şekilde ele alınmasını sağlamaya yönelik bazı geri dönüşler de olmuştur (İncekara, 2006)

Birçok milletin bir araya gelmesiyle oluşan bir toplumda geleneksel kültürleri korumak, teşvik etmek ve Kanada sosyal mozağinde temsil edilen farklı kültürlerin anlaşılmasını, farkındalığını ve kabul edilmesini teşvik etmek, Kanada'da önemli eğitimsel ve toplumsal hedefler haline gelmiştir. Öte yandan, bilim ve teknolojiye yönelik olumlu tutumların da vurgulanması gerektiği ülke çapında yaygın olarak kabul edilmektedir (UNESCO, 2003)

Genel anlamda ifade etmek gerekirse üç ortak sosyal ve eğitimsel değer, Kanada'nın eğitim politikasını belirlemeye yönelik tutumları büyük ölçüde tanımlamıştır. Bu değerler şu şekilde ifade edilebilir (UNESCO, 2003):

1. Bu değerlerden ilki erişim eşitliğidir. Başlangıçta eğitimi, bütün bir kıtayı kapsayan seyrek bir nüfus için kullanılabilir hale getirme bağlamında tanımlanan erişim eşitliği, artık öncelikle dil, cinsiyet, ırk veya fiziksel ve zihinsel engelliliğin neden olduğu eğitim engellerinin ortadan kaldırılması olarak görülüyor.
2. Bir diğer değer, erişim kavramı ile yakından ilgili olan, eğitim kaynaklarının tekdüzeliği kavramıdır - programların kalitesi ve seçimi, nerede yaşadığına göre azalmamalıdır. Öğrencilerin programları seçme özgürlüğünün olması gerekmektedir.
3. Son olarak da kültürel çoğulculuk önemli bir değerdir. Çok kültürlülüğün 1970'lerde ortaya çıkışı, çeşitli düzeylerdeki hükümetler ve toplumsal kurumlar tarafından desteklenen önemli bir politika, çeşitliliğe saygıyı okullar için önemli bir zorluk haline getirmiştir.

Eğitim idaresinin, eyaletlerin ve bölgelerin anayasal olarak güvence altına alınan, federatif ve paylaşılan yetkiler sistemi içinde, eğitim politikasının münhasır yargı yetkisi merkezli olduğuna dikkat edilmelidir. Kanada, on eyalet ve üç bölgeden oluşur ve her biri kendi eğitim yapılarını ve kurumlarını geliştirmiştir. Bu nedenle, aralarında bazı benzerlikler ve büyük

farklılıklar bulunan on üç eğitim sistemini ve eğitim politikasını etkili bir şekilde oluştururlar (UNESCO,2003).

2.2. Kanada Eğitim Politikasının Vizyonu

Learn Canada 2020 deklarasyonu, Kanada Eğitim Bakanları Konseyi aracılığıyla eyalet ve bölge eğitim bakanlarının Kanada eğitim politikalarını, öğrenme fırsatlarını ve genel eğitim çıktılarını geliştirmek için kullanacağı genel bir çerçeve plan niteliğindedir. Learn Canada 2020 vizyonu, tüm Kanadalılar için genel, kaliteli yaşam boyu öğrenme fırsatlarını tanımlamaktadır. Learn Canada 2020, iyi eğitimli bir nüfus ile;

1. 21. Yüzyılda canlı bir bilgiye dayalı ekonomi,
2. Sosyal olarak ilerici, sürdürülebilir bir toplum,
3. Tüm Kanadalılar için gelişmiş kişisel gelişim fırsatları,

arasında doğrudan bir bağlantı olduğunu ve bu üç maddenin eğitim politikalarının genel vizyonu olduğunu kabul eder (CMEC, 2008a)

2.3. Kanada Eğitim Politikalarının Genel Hedefleri

Learn Canada 2020 deklarasyonuna göre, erken çocukluktan yetişkinliğe kadar Kanada eğitim politikalarının genel hedefleri dört maddede ifade edilebilir ve bu maddeler aynı zamanda bugün Kanadalıların karşı karşıya olduğu en acil eğitim ve öğrenme sorunlarını ele alır. Eğitim bakanları, uygun olduğu şekilde Kabine meslektaşları ile işbirliği halinde, aşağıda sıralanan genel hedeflerin takip ve gerçekleştirilmesinden sorumludur (CMEC, 2008a):

1. Erken Çocukluk Eğitimi ve Gelişimi: Tüm çocuklar, okula öğrenmeye hazır bir şekilde varmalarını sağlayan yüksek kaliteli erken çocukluk eğitimine erişebilmelidir.
2. İlkokuldan Liseye Sistemler: İlkokuldan liseye Kanada eğitim sistemindeki tüm çocuklar, kapsayıcı olan ve onlara okuryazarlık, matematik ve bilim alanlarında birinci sınıf beceriler sağlayan öğretim ve öğrenim fırsatlarına erişebilmelidir.
3. Ortaöğretim sonrası Eğitim: Lise sonrası eğitimin kalitesini ve erişilebilirliğini artırarak orta öğretim sonrası eğitime devam eden öğrenci sayısı artırılmalıdır.
4. Yetişkin Öğrenimi ve Beceri Geliştirme: Kanadalıların ihtiyaç duyduğu anda eğitim veren, erişilebilir, çeşitlendirilmiş ve entegre bir yetişkin öğrenme ve beceri geliştirme sistemi geliştirilmelidir.

2.4. Eğitim Politikasının Uygulamaya Yansıması

Kanadalı öğrencilerin uluslararası sınavlarda göstermiş oldukları başarı, Kanada eğitim politikalarının, uygulamaya yansımasının bir başarısı olarak görülmekle birlikte, eğitim politikalarının bir gereği olarak geri kalmış veya başarısız öğrenciler için de ilave tedbirler alınmaktadır. Sonuç olarak, çeşitli girişimler arasında, birçok eyalet ve bölge Kanada eğitim politikalarının bir gereği olarak (CMEC, 2008b);

- Standartlaştırılmış, il çapında öğrenci başarı testleri oluşturmuştur.
- İl çapında okul ve / veya bölge iyileştirme girişimleri uygulamış, genellikle matematik ve okuryazarlıkta öğrenci başarısına odaklanmıştır.
- Geliştirilmiş veya standartlaştırılmış öğrenme sonuçlarını desteklemek için revize edilmiş müfredat politikaları oluşturmuşlardır.

Eyalet ve bölgeler düzeyinde eğitim politikaları genel anlamda ortaktır, ancak ülke genelinde çok farklı şekillerde eğitime yansımaları görülebilmektedir. Eyaletlerin ve bölgelerin öğrenci başarısının ölçülmesi, anlaşılması ve desteklenmesini iyileştirmek için izlediği farklı yollar bulunmaktadır. Örneğin Kanada genelindeki on beş yaşındaki öğrenciler, 2006 yılında

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) tarafından yürütülen Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programına (PISA) katıldılar. Bu değerlendirme programının odak noktası bilim, matematik ve okuma yazmaydı. 2000 ve 2003 PISA değerlendirmelerinde olduğu gibi, Kanadalı öğrenciler, 21 araştırma türünde 57 ülke arasında en üst sıralarda yer aldı. Öğrenciler arasında performans düzeyinde il bazında farklılıklar olmakla birlikte, fen, matematik ve okumada tüm iller OECD ortalamasında veya üzerinde performans gösterdi (CMEC, 2008b).

2.4.1. Kanada Eğitim Politikalarının Temel Faaliyet Alanları

Learn Canada 2020 deklarasyonuna göre, Kanada eğitim politikalarının genel hedefleri doğrultusunda sekiz özel faaliyet alanı ve bunlara eşlik eden hedefler şu şekilde belirlenmiştir (CMEC, 2008a):

1. Okuryazarlık: Kanadalıların okuryazarlık düzeylerini yükseltmek.
2. Aborijin Eğitimi: Aborijin ve Aborijin olmayan öğrenciler arasındaki akademik başarı ve mezuniyet oranları arasındaki boşluğu ortadan kaldırmak.
3. Lise Sonrası Kapasite: Yüksek öğretim, öğrenim fırsatları arayan tüm Kanadalıların eğitim ve öğrenim ihtiyaçlarını karşılamak için orta öğretim sonrası sistemlerin uzun vadeli kapasitesini geliştirmek ve stabilize etmek.
4. Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim: Öğrencilerin farkındalığını artırmak ve onları sürdürülebilir bir toplum için aktif olarak çalışmaya teşvik etmek.
5. Uluslararası ve Ulusal Temsil: Hem Kanada'da hem de uluslararası ortamlarda eğitim ve öğretim için etkili ve tutarlı bir şekilde konuşmak.
6. Resmi Diller: Azınlık dili eğitimi ve dünyadaki en kapsamlılar arasında ikinci dil programları için destek programlarını teşvik etmek ve uygulamak.
7. Öğrenme Değerlendirme Programları ve Performans Göstergeleri: Eğitim sistemleri için ulusal ve uluslararası öğrenme değerlendirme programlarının ve performans göstergelerinin uygulanmasını desteklemek.
8. Eğitim Verileri ve Araştırma Stratejisi: Ulusal ve uluslararası düzeyde karşılaştırılabilir veri ve araştırmaları toplamak, analiz etmek ve yaymak için kapsamlı, uzun vadeli stratejiler oluşturmak.

2.5. Eğitimde Esas Alınan Temel İlkeler

Kanada eğitim sisteminin tüm eyaletler çapında kabul edilen dört genel ilkesi vardır.

Bunlar (Bakioğlu, 2013):

- Bütün eğitim sistemi reformu,
- Neoliberal eğitim politikaları,
- Hesap verebilirlik,
- Göçmen politikası ve çok kültürlü eğitim.

2.5.1. Bütün Eğitim Sistemi Reformu

Ontario'da 2003 yılında kurulan yeni hükümetin başlattığı “bütün eğitim sistemi reformu” güçlü ve zayıf yanların analizi sonucunda eğitim sistemini oluşturan tüm kademelere hitap edecek şekilde tasarlanan girişime yön veren “büyük fikirler” den oluşur. Bu “büyük fikirler” aşağıdaki gibidir (Fullan, 2010):

- Bütün çocuklar öğrenebilir
- Az sayıda Çekirdek öncelik
- Sebatkar liderlik
- Kolektif kapasite
- Kesinlik taşıyan stratejiler
- Akıllı hesap verebilirlik
- Bütün gerçekten de bütün anlamına gelir.

2.5.2. Neoliberal Eğitim Politikaları

Kanada eğitimi, onlarca yıldır küresel değişime yanıt vermeye çalışmaktadır. Son yıllarda, Ontario ve Kanada'da eğitim politikalarıyla ilgili tartışmalara iki küresel paradigmanın hakim olduğu görülmektedir. İlk paradigma olan küresel ekonomik rekabetçilik, bilginin küresel ekonomide endüstriyel ulusların rekabette avantajı haline geldiğini ve faydacı ilkelerin Kanada eğitim reformlarına rehberlik etmesi gerektiğini savunuyor. İkinci paradigma olan küresel karşılıklı bağımlılık, birbirine bağlı küresel ihtiyaç ve sorumlulukların kabul edilmesi gerektiğini ve bunun eğitim reformlarına rehberlik etmesi gerektiğini savunuyor. Öğrencileri yeni yüzyılın küresel zorluklarına hazırlamak için, eğitimde mükemmelliğin, her iki paradigmanın gereksinimlerini karşılamak ve tüm büyük küresel değişim - ekonomik ve teknolojik - ve ayrıca dünya kültürler, siyaset, ekoloji ve insani konularla ilgili araştırmalarını kapsayacak şekilde tanımlanması gerektiği savunulmaktadır (O'Sullivan, 1999).

2.5.3. Hesap Verebilirlik

Eğitimde hesap verebilirlik politikaları, eğitim sisteminin yönetim, finans, öğretim, mesleki, müfredat ve öğrenme alanlarına nüfuz eder. Bu etkileşimlerin çeşitliliği, politika tutarsızlığına ve potansiyel olarak tutarsızlığa yol açan bir ortam yaratır. Kamu politikası tutarlılığının, etkili politika uygulamasına önemli ölçüde katkıda bulunduğu iddia edilmiştir. İyileştirme ve değişim için ortak bir gündeme odaklanan koordineli politikalar geliştirme ve yürürlüğe koyma girişimini "sistemik reform" olarak nitelendirilmektedir. Eğitimsel hesap verebilirlik politikalarının birçok alanında tutarlılık için benzer argümanlar sunulmaktadır (Jaafar & Anderson, 2007).

2.5.4. Göçmen Politikası ve Çok Kültürlü Eğitim

Uluslararası alanda dil çeşitliliği ve göçmen eğitim politikası ile tanınan Kanada, göçmen çocukların en az Kanada doğumlu çocuklar kadar başarılı olması sebebi ve farklı kültürlerle karşı duruşu ile de öne çıkmaktadır.

Kanada'nın eğitimde gösterdiği başarı, çok dilli bir eğitimin benimsendiğine ve çocuğun okula başlarken sahip olduğu kültürel sermayeye bir bütün olarak değer verildiğine işaret etmektedir (Neeganagwedgin, 2013).

2.6. Eğitim Politikası Belirlemede Yetkili Kurum ve Birimler

Kanada'da federal eğitim departmanı ve entegre bir ulusal eğitim sistemi yoktur. Federal ortak yetkiler sistemi içinde, Kanada'nın 1867 Anayasa Yasası ile her eyalete, yasama organı aracılığıyla eğitimle ilgili yasalar yapabilme hakkı tanınmıştır. 13 yargı bölgesinde - 10 eyalet ve üç bölge - eğitim bakanlıkları veya bakanlıklar, ilk ve orta düzeylerde eğitimin organizasyonundan, sunumundan ve değerlendirilmesinden, teknik ve mesleki eğitimden ve orta öğretim sonrası eğitimden sorumludur. Bazı yetki alanlarında, biri ilk-orta öğretim, diğeri

orta öğretim sonrası eğitim ve beceri eğitiminden sorumlu iki ayrı departman veya bakanlık vardır (CMEC, 2008b):

Ülkede ulusal bir eğitim bakanlığı olmamakla birlikte, ülkenin eğitim politikasının belirlenmesinde ve hayata geçirilmesinde etki sahibi olan birimlerden bazılarına aşağıda yer verilmektedir (Bakioğlu, 2013):

2.6.1. Kanada Eğitim Bakanları Konseyi

Kanada Eğitim Bakanları Konseyi (CMEC), eyalet ve bölge eğitim bakanlarından oluşan bir kuruluştur ve 1967'de kurulmuştur. Örgüt kendisini “il eğitim bakanlarının bir kolu olarak tanımlamaktadır. CMEC karşılıklı ilgi alanlarına ilişkin konularda danışma mekanizmasıdır. Görevleri, Kanada eğitimini uluslararası olarak temsil etmek, çeşitli federal departmanlarla irtibat sağlamak ve diğer ulusal eğitim kuruluşlarıyla işbirliği yapmaktır. Eyalet ve bölge hükümetlerinin uluslararası eğitim alanına ilişkin varsayımı, “Kanada Eğitim Bakanları Konseyi ve Dışişleri Bakanlığı Arasındaki Anlayış” belgesine dayandırılabilir. Bu anlaşma CMEC'in “eğitimle ilgili uluslararası faaliyetlerde” Kanada'yı temsil etmesine izin verir. Bu belge aynı zamanda bu iki kuruluş arasındaki “işbirliği ilişkisini” de ana hatlarıyla açıklamaktadır. Anlaşma, “tüm bu tür beyanlarda federal yargı yetkisini dış ilişkiler ve eğitimle ilgili olarak eyalet yargı yetkisini tam olarak dikkate alacaktır” ifadesini vurgulandığı için, yargı bölgelerinin bölünmesini anlamına da gelmektedir (Philip, 2014).

2.6.2. Kanada Eğitim Birliği

1891'de kurulan Kanada Eğitim Birliği (Canadian Education Association) Ağı, daha önce Kanada Eğitim Derneği, Kanada'daki bir eğitimciler ağıdır. EdCan Ağı, on iki kişilik bir Yönetim Kurulu aracılığıyla etkili idare ve hesap verebilirlik sağlarken, Danışma Konseyi aracılığıyla ülkenin dört bir yanından eğitim liderlerinin geniş katılımını çekmektedir. Mevcut Canadian Education Association Başkanı, Membertou First Nation'da Daren Googoo Eğitim Direktörü ve mevcut başkandır (Wikipedia, 2021).

2.6.3. Kanada Eğitim Çalışmaları Toplumu

Kanada Eğitim Çalışmaları Toplumu (Canadian Society for the Study of Education- CSSE), Kanada'daki eğitimde profesörler, öğrenciler, araştırmacılar ve uygulayıcılardan oluşan en büyük örgüttür. CSSE, eğitim bilgisi üretenler, öğretmenler ve eğitim liderlerini yetiştirenler ve Kanada'nın okullarında, sınıflarında ve kurumlarında araştırma yapanların başlıca ulusal sesidir. 1972'de kurulan iki dilli CSSE, birkaç ulusal kurucu dernekten oluşan bir şemsiye örgüttür (CSSE, 2021).

2.6.4. Kanada Öğretmen Federasyonu

Üye kuruluşlardan oluşan Kanada Öğretmen Federasyonu (Canadian Teachers Federation- CTF / FCE), tüm biçimleriyle kaliteli, kapsayıcı, kamu tarafından finanse edilen kamu eğitimini teşvik eden ve destekleyen bir federasyon olarak hizmet vermektedir. Öğretimi bir meslek olarak desteklemekle birlikte, Kanada ve dünya çapında yeterli kaynak kullanımı, işçi hakları ve sosyal adaleti savunmaktadırlar (CTF, 2021).

2.6.5. Kanada Okul Yöneticileri Birliği

Kanada Okul Yöneticileri Birliği (Canadian Association of School System Administrators- CASSA), Kanadalı eğitim profesyonellerinden oluşan bir federasyondur. İl ve bölgesel profesyonel kuruluşları ve bireysel üyeleri içerir. Üyelerine yıllık konferans, dergi ve haber bültenleri aracılığıyla iletişim ve mesleki gelişim için bir forum sağlayarak hizmet vermektedir. Her öğrencinin başarısı için kaliteli eğitimi teşvik eden ve destekleyen Kanada okul sistemi liderleri kuruluştur. Kanada okul yöneticileri birliği, okul sistemi liderlerinin kapasitesini güçlendirir, eğitimi ve öğrencinin öğrenmesini etkileyen yönleri geliştirir (CASSA, 2021).

2.6.6. Kanada Okul Yönetim Kurulları Birliği

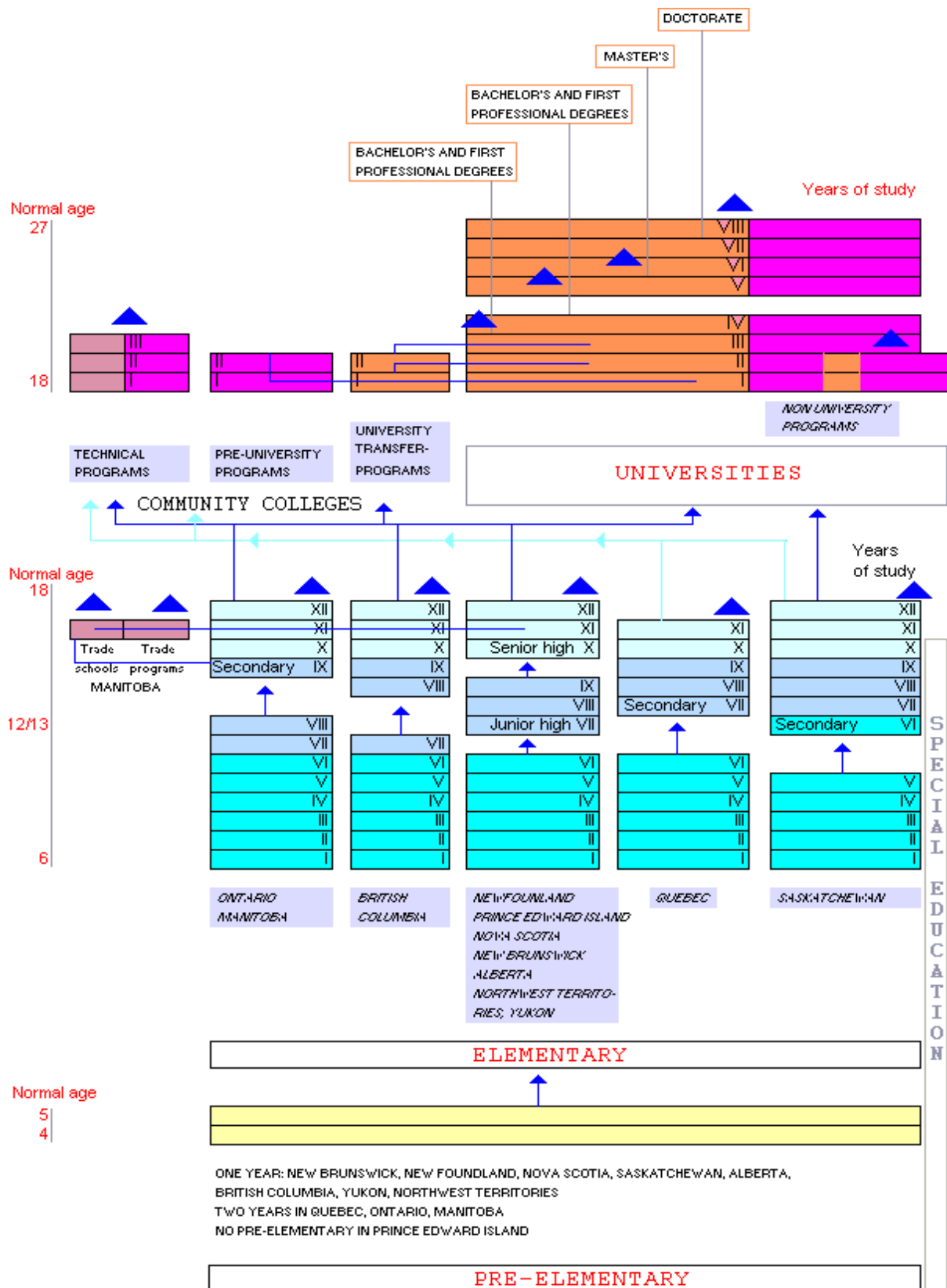
Kanada Okul Kurulları Birliği (Canadian School Boards Association-CSBA), Kanada genelinde dört milyona yakın ilkököl ve ortaokul öğrencisine hizmet veren il okul kurulları derneklerinden üyeleri temsil eden profesyonel bir dernektir. Her öğrenci için eğitim başarısını savunur ve yerel olarak seçilmiş okul kurulların değerini destekler. Topluluk üyelerinin demokratik olarak seçilmiş sesiyle öğrencileri, okulları ve toplulukları desteklemek için ülke çapındaki eğitim ortaklarıyla işbirliği yapar (CSBA, 2021).

2.7. Eğitimin Örgütsel Yapılanması

OECD ülkeleri arasında ilk ve orta öğretime doğrudan bir Federal müdahalenin olmadığı tek federe devlet olan Kanada’da, her bir eyalete eğitim ile ilgili yasal düzenlemeler yapma hakkı tanınmıştır. Zorunlu eğitim yaşı bazı eyaletlerde 5-18 iken bazı eyaletlerde 6-16 yaşları arasındadır. Eyaletlerin genelinde okul öncesi eğitim, 12 yıllık bir ilk ve orta öğretim ve yaklaşık 190 günden oluşan bir okul yılı ortaktır (Bakioğlu, 2013).

Kanada’da en yaygın sınıf sistemi 6-3-3’lük sistemdir. Bu sistem de 1. ve 6. sınıflar arası ilköğretim, 7. ve 9. sınıflar arası ortaokul, 10. ve 12. sınıflar arası liselerdir (Bakioğlu, 2013).

Her eyalet ve bölgede eğitimden sorumlu bir veya iki bakanlık vardır. Bunların başında neredeyse her zaman yasama meclisinin seçilmiş bir üyesi olan ve yargı alanının hükümet lideri tarafından göreve atanan bir bakan vardır. Dairelerin işleyişinden kamu hizmetine bağlı bakan yardımcıları sorumludur. Bakanlıklar ve bölümler eğitimsel, idari ve mali yönetim ve okul destek işlevleri sağlar ve hem sağlanacak eğitim hizmetlerini hem de politika ve yasal çerçeveyi tanımlarlar. Yerel eğitim yönetimi genellikle okul kurullarına, okul bölgelerine, okul bölümlerine veya ilçe eğitim konseylerine verilir. Üyeleri halka açık oyla seçilir. Yerel makamlara devredilen yetki, eyalet ve bölge hükümetlerinin takdirine bağlıdır ve genellikle kendi kurulları veya bölümleri içindeki okul grubunun işletilmesi ve idaresinden (mali dahil), müfredatın uygulanmasından, personelin sorumluluğundan, öğrenci kayıtlarından oluşur (CMEC, 2008b)

Şekil 1: Kanada eğitim sisteminin örgütsel yapılanması

Kaynak: UNESCO, 2003

2.7.1. Okul Öncesi (Erken Çocukluk) Eğitimi

Yapılan bir araştırmaya göre, Kanada'da genel nüfustaki çocukların yüzde 25 ila 30'unun beş yaşında okula hazır olmadığını ortaya koymaktadır. Eyaletler ve bölgeler, özellikle daha savunmasız nüfustan olanların öğrenmeye daha iyi hazırlanabilmeleri için erken çocukluk eğitimi desteklemenin önemini kabul etmektedir. Erken çocukluk eğitiminin sorumluluğu, bazı yetki alanlarında eğitim bakanlığına veya eğitim departmanına aittir; diğerlerinde ise sosyal, aile veya toplum hizmetleri veya diğer hükümet bakanlığına aittir. Tüm eyalet ve bölgelerde, resmi anaokulu programından eğitim bölümleri sorumludur (CMEC, 2008b)

2.7.2. İlköğretim ve Ortaöğretim

Zorunlu eğitim yaşları bir bölgeden diğerine değişir, ancak çoğu, 6 yaşından 16 yaşına kadar okula gitmeyi gerektirir. Bazı durumlarda, zorunlu eğitim 5 yaşında başlar ve 18 yaşına veya ortaokul mezuniyetine kadar uzanır. Çoğu eyalette ilkokullar altı ila sekiz yıllık eğitimi kapsar ve ilkokul öğrencilerinin neredeyse yüzde 98'i ortaöğretime devam eder. İlkokul müfredatı ise, dil, matematik, sosyal bilgiler, fen, sağlık ve beden eğitimi ve giriş sanatlarının temel konularını kapsar ve ikinci dil öğrenimini içerir. Pek çok eyalet ve bölgede, özellikle erkek çocuklar söz konusu olduğunda okuryazarlığa daha fazla önem verilmektedir, çünkü test sonuçları, onların dil performanslarının kızlardan geride olduğunu göstermiştir (CMEC, 2012).

Ortaokul ise, dört ila altı yıllık zorunlu eğitimi kapsar. 2003 yılında ortaokul mezuniyet oranı, kızların %78'i ve erkeklerin %70'i mezun olmak üzere ortalama %74'tür. İlk yıllarda öğrenciler bazı seçeneklerle birlikte çoğunlukla zorunlu dersler alırlar. Daha sonraki yıllarda seçeneklerin oranı artar, böylece öğrenciler iş piyasasına hazırlanmak veya lise sonrası kurumların farklı giriş koşullarını karşılamak için özel dersler alabilirler. Ortaokul diplomaları, gerekli sayıda zorunlu ve seçmeli dersi tamamlayan öğrencilere verilir. Çoğu durumda, mesleki ve akademik programlar aynı ortaokullarda sunulur; diğerlerinde, teknik ve mesleki programlar ayrı, özel mesleki eğitim merkezlerinde sunulur. Belirli bir ticarete ilgi duyan öğrenciler için, bir yıldan üç yıla kadar değişen uzunluklarda programlar sunulmaktadır ve bunların çoğu diploma ve sertifika vermektedir (CMEC, 2012).

2.7.3. Yükseköğretim

Üniversiteler artık bazı yetki alanlarında diploma veren tek kurumlar olmadığından, orta öğretim sonrası eğitim olanakları son dönemlerde oldukça gelişmiştir. Üniversiteler ve kolejler derece programlarına odaklanır, ancak aynı zamanda genellikle profesyonel unvanlarda bazı diplomalar ve sertifikalar da sunabilirler. Kolejler, topluluk kolejleri ve teknik ve meslek enstitüleri diplomalar, sertifikalar ve bazı durumlarda üniversite düzeyine aktarılabilen iki yıllık akademik kredinin yanı sıra uygulamalı lisans programları da sunar. Üniversite eğitimi veya öğrencileri işgücü piyasasına ve daha ileri orta öğretim sonrası eğitime hazırlayan üç yıllık mesleki ve teknik programlar için ön koşul olan iki yıllık akademik programlar sunar (CMEC, 2008b)

Devlet tarafından finanse edilen üniversiteler büyük ölçüde özerktir; kendi kabul standartlarını ve derece gereksinimlerini belirlerler ve mali işlerinin ve program tekliflerinin yönetiminde önemli ölçüde esnekliğe sahiptirler. Devlet müdahalesi genellikle finansman, ücret yapıları ve yeni programların başlatılmasıyla sınırlıdır. Çoğu Kanada üniversitesi, bir yönetim kurulu ve bir senato içeren iki aşamalı bir yönetim sistemine sahiptir. Kurullar genellikle genel mali ve politik kaygılarla görevlendirilir. Akademik senatolar programlardan, kurslardan, kabul koşullarından, derece yeterliliklerinden ve akademik planlamadan sorumludur. Kararları yönetim kurulu onayına tabidir. Profesörler ve

öğrenciler, mezunlar ve genel olarak topluluğun temsilcileri gibi genellikle her iki kurumda temsil edilir. Kolejlerde hükümetin katılımı, kabul politikalarını, program onayını, müfredatı, kurumsal planlamayı ve çalışma koşullarını kapsayabilir. Çoğu kolejde eyalet veya bölge hükümeti tarafından atanan ve halktan, öğrencilerden ve öğretmenlerden temsil edilen yönetim kurulları vardır. Program planlaması, üniversite danışma komitelerinde iş, endüstri ve işçi temsilcilerinden gelen girdileri içerir (CMEC, 2008b).

2.7.4. Yetişkin eğitimi

Sağlayıcılar yargı yetkisine göre değişmekle birlikte, birçok kurum, hükümet ve grup, yetişkin eğitimi ve beceri eğitimi programlarının sunumunda yer almaktadır.

- Kolejler, işgücü için yetişkin eğitimi ve beceri eğitimi sunar; Okuryazarlık, beceri eğitimi, ikinci dil öğrenimi ve diğer yetişkin programlarından sorumlu devlet daireleri programları kendileri sağlayabilir veya programları geliştirmek ve sunmak için hem örgün hem de örgün olmayan eğitim kurumlarını finanse edebilir. Bazı bölge yönetimleri, özel yetişkin öğrenim merkezleri kurmuştur.
- Topluluk temelli, kar amacı gütmeyen ve gönüllü kuruluşlar, okul kurulları ve büyük ölçüde eyalet, bölge veya federal hükümetler tarafından finanse edilen bazı özel şirketler, tüm yetişkinler için okuryazarlık ve diğer öğrenme ihtiyaçlarını ele alır.
- Federal hükümet, birçok beceri eğitimi ile İngilizce ve Fransızca ikinci dil programlarını finanse etmek için eyalet ve bölge hükümetleriyle birlikte çalışır.
- Uluslararası Yetişkin Yetkinliklerini Değerlendirme Programı (PIAAC), 2012, Kanadalıların 21. yüzyılda talep edilen yeni becerilerle en donanımlı ülkeler arasında olduğunu ortaya koymaktadır. Kanada ayrıca OECD'deki en vasıflı ve eğitilmiş iş gücüne sahiptir.

Bununla birlikte, nüfusun birkaç alt grubu, özellikle liseyi bitirmemiş bireyler, göçmenler ve yerli halklar, teknoloji açısından zengin ortamlarda okuryazarlık, aritmetik ve problem çözme konularında düşük yeterlilik seviyelerine sahiptir (CMEC, 2012).

2.8. Eğitimle İlgili Kanunlar ve Diğer Temel Düzenlemeler

2.8.1. 1867 Anayasa Yasası

Kanada, on eyalet ve üç bölgeden oluşur. Yetkilerin federal hükümet ile eyaletler ve bölgeler arasında paylaştırıldığı bir federal sistem vardır. 1867 Anayasa Yasası (93. madde), "Her Eyalet için Yasama Meclisi, yalnızca Eğitimle [...] ilgili Yasalar çıkarabileceğini" belirtir. Bu nedenle, eğitim veya okul yasaları ve ilgili düzenlemeler yoluyla bakanlıklar ve eğitim departmanları tipik olarak şunları kontrol eder (UNESCO, 2003):

- Okulların finanse edildiği düzey;
- Öğretmenler için gereken eğitim ve sertifika;
- Öğrenci testi için değerlendirme yöntemleri ve standartları;
- Okul yönetişimini ve yönetimini sürdürecektir yapılar;
- Okul kurullarının oluşturulması;

2.8.2. Haklar ve Özgürlükler Şartı (1982)

Eyaletlere eğitim konusunda Anayasa ile verilen genel yetkiye ek olarak, Haklar ve Özgürlükler Şartı (1982) mezhebe dayalı eğitim ve azınlık dili eğitimi için belirli haklar içerir ve ayrıca tüm Kanada vatandaşlarının makul ırka, dine, cinsiyete ve ulusal kökene bakılmaksızın koruma ve yasadışı eşit yararlanma Bu bağlamda mezhepsel haklar, kendi

özerk okul sistemlerine sahip olan Roma Katoliklerini veya Protestanları ifade eder; azınlık dili hakları, Fransızca konuşan veya İngilizce konuşan dilsel azınlıkların eğitim haklarını ifade eder (UNESCO,2003).

2.8.3. Tüzük ve Yönetmelikler

Her ildeki mevzuat, il tüzüklerinin yanı sıra yerel okul kurullarının veya kamu eğitimi alanındaki sorumlulukların paylaşımını düzenleyen komisyonların tüzükleri ve yönetmeliklerinden oluşur. Kanada Hükümeti, federal hükümetin finansmanını üstlendiği eğitim hizmetlerinin sorumluluğunu iki bölgeye veren Kuzeybatı Bölgeleri Yasası ve Yukon Yasası olmak üzere iki yasama yasasını kabul etmektedir. Her eğitim bölgesi kendi departmanını veya eğitim bakanlığını oluşturmuş ve eğitim hizmetlerinin sunumunu yönetmektedir. Eyaletlerin ve bölgelerin eğitim üzerinde sahip oldukları güç, onlara yetkilerini yerel okul kurullarına veya eyaletler ve bölgeler tarafından kurulan ya da tanınan diğer kurumlara devretme yetkisi verir (UNESCO, 2003).

2.8.4. Learn Canada 2020 Deklarasyonu

Learn Canada 2020 deklarasyonu, Kanada Eğitim Bakanları Konseyi aracılığıyla eyalet ve bölge eğitim bakanlarının Kanada eğitim politikalarını, öğrenme fırsatlarını ve genel eğitim çıktılarını geliştirmek için kullanacağı genel bir çerçeve plan niteliğindedir (CMEC, 2008a)

2.9. Eğitimin Finansmanı

Kanada'da federal eğitim departmanı ve entegre ulusal eğitim sistemi yoktur. 10 eyalet ve 3 bölgede, ilk ve orta düzeylerde eğitimin örgütlenmesinden, sunumundan, değerlendirilmesinden ve lise sonrası eğitimden sorumlu olan bölümler veya eğitim bakanlıkları vardır. Kanada federal hükümeti, lise sonrası eğitim ve iki resmi dil olan Fransızca ve İngilizce öğretimi için mali destek sağlamaktadır. Buna ek olarak, federal hükümet, Kanada vatandaşı Kızılderili halkının eğitiminden ve silahlı kuvvetler personelinin, sahil güvenlik personelinin ve federal ıslah tesislerindeki mahkumların eğitiminden sorumludur (CMEC, 2008b)

Federal hükümet, doğrudan nakit aktarımı yoluyla üniversiteler ve kolejler için gelir sağlamanın yanı sıra, doğrudan öğrenci desteği de sunar. Her yıl Kanada Öğrenci Kredileri Programı ve ilgili eyalet ve bölge programları, 350.000'den fazla lise sonrası öğrenciye krediler ve faiz affı sağlar. Kanada Millenium Burs Vakfı, Kanada'daki yaklaşık 100.000 öğrenciye her yıl burs ve kredi olarak 285 milyon C \$ ödemektedir. Ebeveynler için ise, Kanada Eğitim Tasarruf Hibe programı, ortaöğretim sonrası eğitim için ailelerin birikimlerini korur. Bu programlar, orta öğretim sonrası eğitimi daha geniş çapta erişilebilir kılmak ve öğrenci borcunu azaltmak için tasarlanmıştır (UNESCO, 2003)

2.10. Öğretmen Yetiştirme Politikası

Ülkede, öğretmen eğitimi için iki temel model bulunmaktadır: dört veya beş yıllık bir lisans eğitimi derecesi (Quebec'te üç yıl); ve bir veya iki akademik yıl boyunca alınmış bir lisansüstü eğitim derecesi. Her iki model de ilköğretim ve ortaokul öğretmenliği eğitimi için kullanılır ve akademik ve profesyonel hazırlık arasında bir denge oluşturur. Mesleki eğitim, genel ve konuya özgü öğretim teorilerini ve bu alandaki pratik deneyimi içerir (UNESCO, 2003).

1970'lerden bu yana, hem ilköğretim hem de orta öğretim öğretmenliği programları, eğitim fakültelerinin geliştirilmesi yoluyla üniversitelerle daha yakın bağlar kurmuştur. Bir üniversite ortamında fakülteler olarak, bu kurumlar ders içeriğine ve ders verme yöntemlerine karar vermede büyük ölçüde bağımsızdır. Elliye yakın üniversite ve kurum, ülke çapında

öğretmen sertifikasyonu veren eğitimler sunmaktadır. Kurumların bolluğuna rağmen öğretmen adaylarından, başvuru sahiplerinin sadece yaklaşık% 10'u öğretmen eksikliği nedeniyle kabul edilmektedir. Yüksek notlar genellikle bu tür kurumlara giriş için asgari ön koşuldur. Başvuru sahiplerini taramak için referans mektupları, iş deneyimi ve kişisel görüşmeler de giderek daha fazla kullanılmaktadır. Çoğu eyalet için, uzmanlığa bağlı olarak arz ve talep arasında önemli bir dengesizlik var gibi görünmektedir (UNESCO, 2003).

Nova Scotia'da halk eğitiminin kalitesini artırma hedefiyle hükümet, eyaletteki öğretmen eğitimini gözden geçirmek için bir arge ekibi kuruldu. Ekibin, özellikle sınıf yönetiminde beceri geliştirme, özel ihtiyaçları olan öğrenciler için program planlaması, farklılaştırılmış öğretim, çeşitlilik, çatışma çözümü ve yıl boyu program planlaması olmak üzere öğretmen hazırlığının kalitesiyle ilgili konuları inceledi. Öğretmen arz ve talebi, program için aday seçimi, öğrenci uygulaması, program uzunluğu ve sunum modelleri ve sınıfın değişen ihtiyaçlarına yönelik iletişim ve duyarlılığın tümü Nova'daki Öğretmen Eğitimi İnceleme Ekibinin Rapor ve Önerilerinde ele alınmıştır (CMEC, 2008b).

2.11. Kanada Eğitim Sisteminin Tartışılan Yanları

Kanada eğitim sisteminde tartışılan ve endişe verici olan şeyler; araştırma malzemeleri, laboratuvar ekipmanı, bilgi ve iletişim teknolojilerine olan ihtiyaç ve maliyetlerin artması; ertelenen bina bakımları; araştırma maliyetlerini karşılayacak kurumsal kapasite yetersizliği; demografik değişikliklerin bölgesel kurumlar üzerindeki etkisi; belirli alanlarda daha fazla lisansüstü öğrenciye duyulan ihtiyaç ve gelecekteki öğretim üyeleri için kurumsal ihtiyaçları karşılama; artan öğrenci sayısı ve iyi eğitilmiş mezunlar için toplumsal, ticari ve endüstriyel taleplerle başa çıkarken eğitim tekliflerinde ve araştırmalarında kalitenin sürdürülmesi şeklinde ifade edilebilir (UNESCO, 2003).

Lise sonrası eğitime erişimle ilgili olarak tartışılan ve endişe verici olan ise, öğrencilerin elde ettiği borç yükü ve bunun orta öğretim sonrası kurumlara kimin devam ettiği veya ertelediği ve bunlardan kaçınanların üzerindeki etkisidir. Üniversite öğrencilerinin yaklaşık yarısı ve lisans derecesine sahip üniversite mezunları, çoğunlukla devletten öğrenci kredisi alıp borçlanarak okulu bırakmak durumunda kalmaktadır (UNESCO, 2003).

Ontario'da görev yapan öğretmenlerin görüşleri alınarak yapılan bir araştırmada, öğretmenlerin neredeyse üçte biri, okulların karşılaştığı en büyük sorunun sınıf büyüklüğü olduğunu belirtirken, diğer yüzde 16 risk altındaki, göçmen ve özel gereksinimli öğrencilerin sınıflara entegrasyonunun en büyük sorun olduğunu belirtmiştir. Yüzde 14'ün ifade ettiği temel sorun öğrenci disiplini ve aynı yüzde ile destek personeli eksikliğidir. Yalnızca yüzde biri öğretmen maaşlarını en büyük sorun olarak belirtmiştir. Öğrencilerin öğrenmesini iyileştirmesi açısından öğretmenler; daha küçük sınıflarda daha fazla okuma yazma ve aritmetik programları sunulmasını ve risk altındaki göçmen ve özel ihtiyaç duyan öğrenciler için daha fazla yardım sağlanmasını önermektedirler (CMEC, 2008b).

SONUÇ

Kanada eğitim sisteminin ve politikasının açıklanması, ülkede eğitimden sorumlu tek bir federal eğitim biriminin olmamasından dolayı zordur. Eğitim politikasını belirlemek başta olmak üzere; müfredatla ilişkin karar alma, okul için eylem stratejileri geliştirme ve eğitim kurumlarının finansmanı gibi temel kararlar eyalet seviyesinde alınmakta olup, federal hükümetin rolü oldukça sınırlıdır.

Eyalet ve bölgeler düzeyinde eğitim politikaları genel anlamda ortaktır, ancak ülke enelinde çok farklı şekillerde eğitime yansımaları görülebilmektedir. Eyaletlerin ve bölgelerin öğrenci

başarısının ölçülmesi, anlaşılması ve desteklenmesini iyileştirmek için izlediği farklı yollar bulunmaktadır.

OECD ülkeleri arasında ilk ve orta öğretime doğrudan bir Federal müdahalenin olmadığı tek federe devlet olan Kanada'da, her bir eyalete eğitim ile ilgili yasal düzenlemeler yapma hakkı tanınmıştır. Zorunlu eğitim yaşı bazı eyaletlerde 5-18 iken bazı eyaletlerde 6-16 yaşları arasındadır. Eyaletlerin genelinde okul öncesi eğitim, 12 yıllık bir ilk ve orta öğretim ve yaklaşık 190 günden oluşan bir okul yılı ortaktır.

Ülkede ulusal bir eğitim bakanlığı olmamakla birlikte, ülkenin eğitim politikasının belirlenmesinde ve hayata geçirilmesinde etki sahibi olan birimlerden bazıları; Kanada Eğitim Bakanları Konseyi, Kanada Eğitim Birliği, Kanada Eğitim Çalışmaları Toplumu, Kanada Öğretmen Federasyonu, Kanada Okul Yöneticileri Birliği, Kanada Okul Yönetim Kurulları Birliği'dir.

KAYNAKÇA

- Balcı, A. (2018). Karşılaştırmalı eğitim sistemleri. PEGEM Yayınları Ankara.
- Bakioğlu, A. (Ed.). (2013). Karşılaştırmalı eğitim yönetimi: PISA'da başarılı ülkelerin eğitim sistemleri. Nobel Akademik Yayıncılık.
- CASSA, (2021). Canadian Association of School System Administrators. <https://www.cassa-acgcs.ca/Page/59> [Erişim Tarihi: 03.02.2021].
- Council of Ministers of Education, Canada. (2012). Over 50 years of Pan-Canadian Leadership in Education. <https://www.cmec.ca/299/Education-in-Canada-An-Overview/index.html> [Erişim Tarihi: 04.02.2021]
- Council of Ministers of Education Canada. (2008a). Learn Canada 2020.
- Council of Ministers of Education Canada. (2008b). The Development of Education Reports for Canada. <https://www.cmec.ca/Publications/Lists/Publications/Attachments/122/ICE2008-reports-canada.en.pdf> [Erişim Tarihi: 02.02.2021].
- CSBA, (2021). Canadian School Boards Association. <http://www.cdnsba.org/about-us-2> [Erişim Tarihi: 03.02.2021].
- CSSE, (2021). Canadian Society for the Study of Education. <https://csse-scee.ca/about/> [Erişim Tarihi: 03.02.2021].
- CTF, (2021). Canadian Teachers Federation. <https://www.ctf-fce.ca/who-we-are/about-us/> [Erişim Tarihi: 03.02.2021].
- Fullan, M. (2010). The Big Ideas behind Whole System Reform. *Education Canada*, 50(3).
- Neeganagwedgin, E. (2013). A critical review of Aboriginal education in Canada: Eurocentric dominance impact and everyday denial. *International Journal of Inclusive Education*, 17(1), 15-31.
- O'Sullivan, B. (1999). Global change and educational reform in Ontario and Canada. *Canadian Journal of Education/Revue canadienne de l'education*, 311-325.
- Jaafar, S. B., & Anderson, S. (2007). Policy trends and tensions in accountability for educational management and services in Canada. *Alberta journal of educational research*, 53(2).
- Phillips, R. (2014). Council of Ministers of Education, Canada (CMEC) and the First Nation

- education in Canada: International implications. *International Journal for Cross-Disciplinary Subjects in Education (IJCDSE)*, 4(1), 1903-1909.
- UNESCO. (2003). "Canadian Education System", International Bureau of Education (IBE), Paris.
http://www.ibe.unesco.org/fileadmin/user_upload/archive/Countries/WDE/2006/NORTH_AMERICA/Canada/Canada.htm [Erişim Tarihi: 02.02.2021]
- Volante, L., & Ben Jaafar, S. (2008). Educational assessment in Canada. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 15(2), 201-210.
- Wikipedia. (2021), https://en.wikipedia.org/wiki/Canadian_Education_Association [Erişim Tarihi: 03.02.2021].